

Od Redakcji

Michał Bieniak

100-LECIE IZBY ADWOKACKIEJ W KATOWICACH

Jestem przekonany, że nie da się zrozumieć mentalności Polaków bez zrozumienia historii Polski. To samo przeświadczenie towarzyszy mi w odniesieniu do mieszkańców większości jej regionów. Nikt nie zrozumie warszawiaków i mieszkańców Mazowsza, nie pamiętając o epoce powstań i ostatnim z nich i chyba najtragiczniejszym – powstaniu warszawskim. Trudne będzie też zrozumienie postaw Kaszubów bez znajomości zawiłych losów Pomorza, czy współczesnych mieszkańców Dolnego Śląska, jeżeli nie będziemy wiedzieć, jak wielu z nich pochodzi z zupełnie innych obszarów, które już dzisiaj do Polski nie należą.

Nie inaczej jest w przypadku Górnego Śląska. Chociaż można sprzeczać się o to, które miasto jest stolicą Śląska (wrocławianie na pewno powiedzą, że Wrocław), lub o to, które jest stolicą Górnego Śląska (Opolanie niewątpliwie uznają, że to ich miasto nosi ten tytuł). Nie mnie ten spór rozsądzać, natomiast dla wielu Polaków niewątpliwie symbolem tego regionu będą Katowice.

W ostatnich latach zbiegają się setne rocznice wielu istotnych dla Śląska wydarzeń. W 2019 r. upłynęło 100 lat od wybuchu I powstania śląskiego. 20.06.1922 r. natomiast do Katowic wkroczyło polskie wojsko pod dowództwem generała Stanisława Szeptyckiego, byłego dowódcy Frontu Litewsko-Białoruskiego z czasów wojny polsko-bolszewickiej. Budowa polskiej administracji na Śląsku nabrała wówczas przyspieszenia.

Musiąco temu towarzyszyć również zorganizowanie polskiego samorządu zawodowego adwokatów, skoro taki funkcjonował, chociaż na bazie różnych przepisów¹, na pozostałym obszarze II Rzeczypospolitej. Podstawę prawną dla organizacji Izby Adwokackiej w Katowicach stanowiło rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 16.06.1922 r. o adwokaturze w górnośląskiej części wojewódz-

¹ T.J. Kotliński (w:) A. Redzik, T.J. Kotliński, *Historia Adwokatury*, Warszawa 2012, s. 171–172.

two śląskiego². Data pierwszego i drugiego zgromadzenia Izby Adwokackiej w Katowicach jest dzisiaj trudna do odtworzenia, ale odbyło się ono gdzieś w okresie lipiec–wrzesień 1922 r. (pierwsze) – początek 1923 r. (drugie)³. Niniejszy numer „Palestry” jest numerem specjalnym, poświęconym właśnie 100-leciu istnienia tej Izby, stąd jego okładka oraz wywiad z dziekanem Romanem Kuszem.

Losy adwokatury katowickiej odzwierciedlają tragiczne losy Polski i Polaków w XX w. Drugiej wojny światowej nie przeżyło 188 adwokatów tej Izby, w tym adw. Włodzimierz Dąbrowski, dziekan przedwojennej Rady Adwokackiej w Katowicach, zamordowany w Oświęcimiu przez niemieckiego okupanta⁴.

Samorząd adwokacki nie zaprzestał działalności w okresie niemieckiej okupacji. W styczniu 1941 r. Tajna Naczelna Rada Adwokacka powołała do życia Tajną Śląsko-Krakowską Izbę Adwokacką z siedzibą w Krakowie. Jej pracami kierował przedwojenny dziekan Izby Adwokackiej w Katowicach, adw. dr Karol Stach⁵.

Potem, w okresie powojennym, wielu śląskich adwokatów zaangażowało się w obrony w procesach politycznych. Wśród nich można wymienić m.in. Leszka Piotrowskiego, późniejszego posła i senatora; Jerzego Kurcyusza, działacza przedwojennej endecji; Janusza Margasińskiego, pełnomocnika rodzin zamordowanych górników kopalni „Wujek” i „Manifest Lipcowy”; czy Janusza Niemcewicza, późniejszego sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Jednak chyba największą rolę w okresie powojennym odegrał adw. Roman Hrabar – Pełnomocnik Rządu Polskiego do Rewindykacji Dzieci, któremu powrót do Ojczyzny zawdzięczają tysiące polskich dzieci, wywiezionych przez niemieckiego okupanta w celu ich germanizacji. Jest to postać szczególnie mi bliska, gdyż mój ojciec również jako dziecko został wywieziony do Austrii i ta świadomość pozwala mi z całą ostrością dostrzec zarówno okrucieństwo tamtych czasów, jak i rolę takich osób jak mec. Hrabar.

Wiele o historii katowickiej adwokatury mówi w wywiadzie jej aktualny dziekan – adw. Roman Kusz. Jednak – jak słusznie dostrzega wielu – historia nie może nam przesłaniać teraźniejszości, jednak powinna ona być nam pomocna we właściwym kształtowaniu przyszłości. Wspomniany wywiad opowiada więc nie tylko o przeszłości, ale o wyzwaniach stojących przed śląską i polską adwokaturą w przyszłości. Na pewno warto się z nim zapoznać, jak i z innymi tekstami opublikowanymi w tym numerze.

Zapraszam Państwa do lektury!

adw. dr Michał Bieniak

redaktor naczelny miesięcznika „Palestra”

² Za: J. Kudelko, *100 Lat Adwokatury Śląskiej*, wersja niepubl.

³ Za: J. Kudelko, *100 Lat...*

⁴ Za: J. Kudelko, *100 Lat...*

⁵ T.J. Kotliński (w:) A. Redzik, T.J. Kotliński, *Historia...*, s. 283.